

FOTO LILLEWALL

HALVERADE CO2-UTSLÄPP

Nya kvarteret Omställningen i Backa, Göteborg ska minska klimatpåverkan i alla delar. Framtiden Byggtutveckling, som byggt huset, har halverat CO2-utsläppen genom transporter och materialval. Fasaden består till exempel av återbrukat skiffer, stommen är byggd i närproducerat trä och på taket producerar solceller el till huset.

Återbruk som gör skillnad

Journalisterna Johanna Åfreds och Martina Strand Nyhlin har nyligen kommit ut med sin andra bok om hur ett effektivt återbruk av byggnadsmaterial fungerar i praktiken.

- Vi blev faktiskt lite chockade när vi fick veta hur mycket sten som blir kross inom inredning och byggprojekt, säger Martina Strand Nyhlin.

TEXT PETER WILLEBRAND

Aterbruk i någon form är i dag ett återkommande beställarkrav i de flesta stora byggprojekt, inte minst i offentlig regi. Samtidigt har återbruk blivit ett begrepp som öppnar upp för breda tolkningar och definitioner, med förutsättningar som kan se väldigt olika ut när våra vanligaste byggnadsmaterial ställs mot varandra.

I slutet av förra året kom boken *Återbrukspraktika - 53 exempel från bygg- och fastighetsbranschen* där journalisterna Johanna Åfreds och Martina Strand Nyhlin tar ett samlat greppet på den allt starkare trenden genom att lyfta fram aktuella projekt där återbruk av olika byggnadsmaterial står i fokus.

- Det finns ett tydligt behov av mer specifik information som dels visar hur materialen kan återbrukas både praktiskt och affärsmässigt, dels visar den stora skillnaden i långsiktig miljöpåverkan jämfört med nyproducerat material, säger Martina Strand Nyhlin.

Det är författarparets andra andra bok om återbruk. Den första *Återbruk av byggmaterial* kom 2022.

- Vi skrev den under pandemin och det har hänt massor inom det här området sedan dess, trots att det bara är några år sedan. Den här gången var det också enklare att hitta lämpliga projekt som kan illustrera den snabba förändringen.

I den första boken förekom knappt naturstensprojekt, men i den nya boken har naturstenen fått ett eget kapitel jämte alla andra byggmaterial. Projektexemplen varierar från rena logistiklösningar för storskaligt återbruk till omgestaltningen av Sergelhuset och Sturekvarteren i Stockholm där den gamla stenen på platsen får en ny roll. Även nya projekt som kvarteret Omställningen i Göteborg tas som exempel när skifferplattor återbrukas i fasaden för att nå målet en halverad klimatpåverkan.

ÅTERBRUK ÄR ANNARS inget nytt inom stenindustrin. Inom markbeläggning har gatsten, hållar och kantsten alltid återbrukats med relativt enkla metoder där man plockat upp stenen och lagrat för framtida projekt eller sålt vidare.

Lika enkelt är det inte när det handlar om natursten i golv, inredning och fasader. Den monteras med andra metoder som gör det svårare att avlägsna stenen och ofta innebär att den bryts sönder när man försöker göra det.

Journalisterna Johanna Åfreds och Martina Strand Nyhlin har skrivit boken *Återbrukspraktika - 53 exempel från bygg- och fastighetsbranschen* om projekt där återbruk av olika byggnadsmaterial står i fokus.

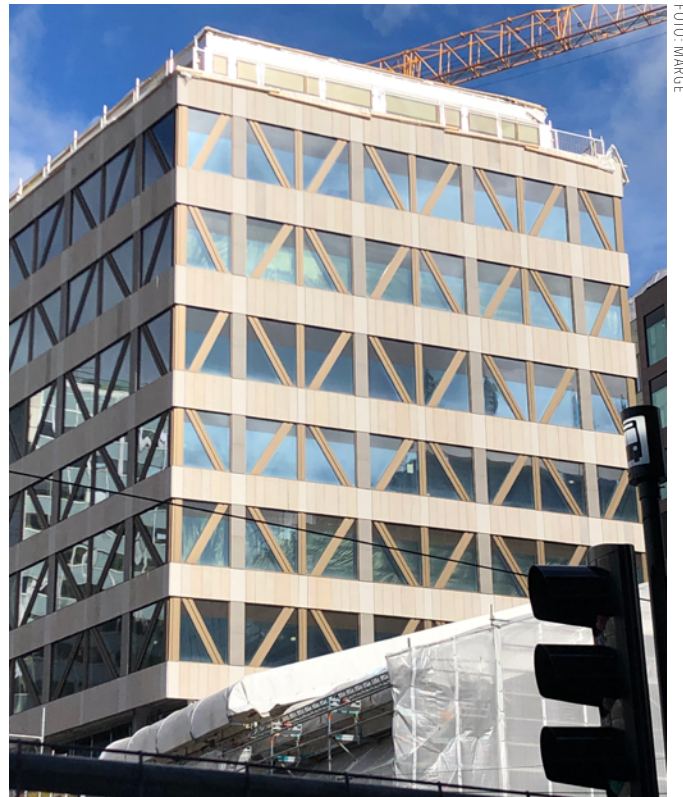

FOTO: MARGE

SERGELHUSET

Sergelhuset i centrala Stockholm har en av Sveriges mest exponerade fasader. När huset för några år sedan restaurerades återbrukades en stor del av graniten i den nya fasaden från klassiska Skandinaviska Banken som byggdes på 60-talet.

- Vi blev faktiskt lite chockade när vi fick veta hur mycket sten som blir kross inom inredning och byggprojekt. Argumentet är att nyproducerat blir billigare, men att låta exklusiv marmor eller en vacker kalksten som skapats för flera hundra miljoner år sedan gå till vägfyllnad är ju knappast optimalt för den som vill bygga nytt med låg klimatpåverkan. Sten är trots allt en ändlig resurs och det finns anledning att utveckla metoder och affärsmodeller som ökar graden av återbruk, säger Martina Strand Nyhlin.

Hon tar ett exempel från Hammarby Sjöstad i Stockholm där en industribyggnad som tidigare bland annat inrymt en bilhall byggts om till bostäder.

- Där kunde man ta till vara marmorgolvet som blev till trappor i bostadshuset.

Byggmaterialen står för omkring 80 procent av en byggnads totala klimatavtryck. Jämfört med många andra material har naturstenen fördelen av att vara som mest fulländad i sin naturliga form, i form av blocket som tas från berget. Det är framför allt transporter och metoder för att såga eller bearbeta stenen som bidrar till att öka klimatpåverkan.

- Det är i sammanhanget lågt hängande frukter för en industri som vill ställa om och minimera sitt klimatavtryck. Viktigast för miljön är trots allt att man verkligen tar tag i saker och ting som man själv kan påverka, säger Martina Strand Nyhlin. ■